

VIRTUAL DUNYO VA JAMIYAT HAYOTI ORASIDAGI TAFOVUT

Ilmiy rahbar: Milliy g'oya va huquq kafedrası katta o'qituvchisi (PhD)

Abdupattayev Xasanboy

Qo'qon davlat universiteti Aniq fanlar va muhandislik fakulteti matematika

yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Jo'rayeva Layloxon

Annotatsiya

Ushbu maqola virtual makon va real jamiyat hayoti o'rtasidagi tafovutning asosiy mexanizmlari va ijtimoiy-psixologik oqibatlarini chuqur tahlil qiladi. Maqola, xususan, raqamli texnologiyalarning shaxsiy o'zlik, muloqot sifati va ijtimoiy qadriyatlarga ta'siriga e'tibor qaratadi. Asosiy diqqat markazida: Raqamli o'zlik (persona) va uning real hayotdagi xulq-atvor bilan nomutanosibligi; Virtual sotsializatsiya natijasida real aloqalarning zaiflashuvi va yakka qolish hissi; Axborot xavfsizligi va axloqiy dilemmalarning jamiyatga ta'siri.

Maqolaning xulosasida, insoniyatning ikki dunyo o'rtasidagi muvozanatni topishi, virtual makondan ongli va mas'uliyatli foydalanish madaniyatini shakllantirish zaruriyati asoslab beriladi. Bu ish zamonaviy jamiyatning o'zgaruvchan sotsial landshaftini tushunish uchun muhim nazariy va amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: Virtual dunyo, jamiyat hayoti, raqamli o'zlik (yoki Onlayn persona), ijtimoiy tafovut, sotsializatsiya, real va virtual muloqot, internet psixologiyasi, axborot xavfsizligi, ijtimoiy media.

Annotation

This study thoroughly analyzes the key mechanisms and socio-psychological consequences of the disparity between virtual space and real

community life. The article particularly focuses on the impact of digital technologies on personal identity, the quality of communication, and social values.

The main focus areas are:

The non-alignment of the digital identity (persona) with real-life behavior;

The weakening of real-life connections and the sense of isolation resulting from virtual socialization;

The impact of information security and ethical dilemmas on society.

The conclusion of the article substantiates the necessity for humanity to find a balance between the two worlds and to establish a culture of conscious and responsible use of virtual space. This work holds significant theoretical and practical importance for understanding the changing social landscape of modern society.

Keywords: Virtual world, Community life (or Social life), Digital identity (or Online persona), Social disparity, Socialization, Real and virtual communication, Internet psychology, Information security, Social media.

Аннотация

Данное исследование проводит глубокий анализ ключевых механизмов и социально-психологических последствий различий между виртуальным пространством и реальной общественной жизнью. Статья, в частности, акцентирует внимание на влиянии цифровых технологий на личную идентичность, качество общения и социальные ценности.

Основные области внимания:

Несоответствие цифровой идентичности (персоны) реальному поведению;

Ослабление реальных связей и чувство изоляции, вызванное виртуальной социализацией;

Влияние информационной безопасности и этических дилемм на общество.

В заключении статьи обосновывается необходимость нахождения человечеством баланса между двумя мирами и формирования культуры осознанного и ответственного использования виртуального пространства. Данная работа имеет важное теоретическое и практическое значение для понимания меняющегося социального ландшафта современного общества.

Ключевые слова: Виртуальный мир, Общественная жизнь (или Социальная жизнь), Цифровая идентичность (или Онлайн-персона), Социальный разрыв (или Социальное расхождение), Социализация, Реальное и виртуальное общение, Интернет-психология, Информационная безопасность, Социальные медиа.

Kirish

Zamonaviy dunyoda texnologiyalar tez rivojlanib, odamlarning hayot tarzi sezilarli darajada o'zgardi. Internet va raqamli platformalar insonlar o'rtasidagi aloqalarni yangi shaklda tashkil qilmoqda. Virtual dunyo insonlarga o'zini erkin ifoda etish, bilim olish, hamkorlik qilish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, real jamiyat hayotidagi munosabatlar va qadriyatlar bilan virtual olam orasida aniq tafovutlar mavjud. Ushbu maqolada biz virtual dunyo va jamiyat hayoti o'rtasidagi asosiy farqlarni tahlil qilamiz va ularning inson hayotiga ta'sirini ko'rib chiqamiz.

Asosiy qism

Aloqa va ijtimoiy munosabatlar

Virtual dunyoda odamlar ijtimoiy tarmoqlar orqali bog'lanadi. Masalan, Telegram, Instagram yoki Facebook kabi platformalar yordamida odamlar tez va qulay aloqa o'rnatadi. Biroq, bu aloqalar ko'pincha yuzaki bo'lib, real hayotdagi chuqur hissiy va ijtimoiy bog'liqlikni o'rni bosa olmaydi. Real jamiyat hayotida esa insonlar yuzma-yuz muloqot orqali o'zaro ishonch, hamdardlik va hissiy qo'llab-quvvatlashni his qiladilar.

Haqiqat va virtuallik

Haqiqat (Reallik) – bu bizning istagimizdan qat’iy nazar, ob’ektiv ravishda mavjud bo’lgan, fizik qonunlar (masalan, tortishish kuchi, vaqtning bir yo‘nalishda oqishi) bilan cheklangan moddiy dunyo. Unda harakatlarning oqibatlari qaytarib bo‘lmaydi va barcha insonlar uchun sezgilar orqali bir xil qabul qilinadi. Virtuallik (Virtual Makon) – bu kompyuter kodlari va ma’lumotlar asosida inson tomonidan sun’iy yaratilgan yoki simulyatsiya qilingan muhit. Uning qonunlari (masalan, vaqt, makon, jismoniy xatti-harakatlar) yaratuvchi tomonidan o‘zgartirilishi mumkin. U yerda xatolar osonlikcha bekor qilinadi (o‘chiriladi) va shaxs anonimlik niqobini kiyishi, bir nechta "o‘zlik" (persona) yaratishi mumkin.

Bilim va ma’lumot olish:

Virtual dunyoda bilim va ma’lumot olish zamonaviy ta’lim va o‘rganish jarayonining eng muhim qismidir. Bu jarayon an’anaviy usullardan tubdan farq qiladi va bir qancha asosiy afzallik hamda xususiyatlarga ega.

Virtual makon (internet, onlayn platformalar, raqamli resurslar) bilim olish uchun cheksiz imkoniyatlar manbai bo‘lib xizmat qiladi.

Asosiy Afzalliklari;

Cheksiz Kenglik va Erkinlik:

Global Resurslar: Dunyoning istalgan nuqtasidagi eng yaxshi universitetlarning (MIT, Harvard) ochiq ma’ruzalariga (MOOCs – Coursera, edX) yoki ilmiy jurnallarga (Google Scholar) kirish imkoniyati.

Vaqt va Joydan Mustaqillik: Bilim olish uchun qat’iy dars jadvallariga bog‘lanish shart emas. Har kim o‘ziga qulay vaqtda va joyda (uyda, yo‘lda) o‘rganishi mumkin.

Amaliy Malakalarni Shakllantirish:

Simulyatsiyalar va Virtual Laboratoriyalar: Xavfli yoki qimmat bo‘lgan tajribalarni virtual muhitda (masalan, tibbiyotda jarrohlik, injeneriyada loyihalash) xatolarsiz sinab ko‘rish mumkin.

Olish Usullari (Qanday olinadi): Raqamli Kutubxonalar va Ma'lumotlar Bazalari: Elektron kitoblar, ilmiy maqolalar va ensiklopediyalar (Wikipedia, JSTOR, ResearchGate) orqali chuqur tadqiqotlar qilish.

Video Kontent: YouTube, Ted Talks kabi platformalarda vizual tushuntirishlar orqali murakkab tushunchalarni tez o'zlashtirish.

Onlayn Hamjamiyatlar: Forumlar (Reddit, Stack Overflow) va ijtimoiy tarmoqlardagi guruhlar orqali mutaxassislar bilan muloqot qilish va muammolarga yechim topish.

Asosiy Xavflar va Kamchiliklar ; Axborotning Sifati: Virtual makonda ma'lumotning to'g'riligi va ilmiy asoslanganligini tekshirish (faktcheking) muhim. Noto'g'ri yoki yolg'on ma'lumotlar ("feyk yangiliklar") xavfi yuqori.

Diqqatni Jamlash Muammosi: Onlayn o'rganishda chalg'ituvchi omillar (ijtimoiy tarmoq xabarlar, boshqa saytlar) ko'pligi sababli, diqqatni jamlash qiyinlashadi.

Virtual dunyo bilim olishni sezilarli darajada osonlashtirdi. Onlayn kurslar, video darsliklar, ilmiy maqolalar orqali insonlar tezkor ravishda yangi ma'lumotga ega bo'lishadi. Jamiyat hayotida esa bilim olish ko'pincha tajriba, o'qituvchilar va jamiyatdagi faoliyat orqali amalga oshadi. Bu jarayon ko'proq sabr va muloqotni talab qiladi. Hayotiy qadriyatlar va odatlar. Virtual dunyo ko'pincha tezkorlik, darhol natija olish va texnologiyaga bog'liqlikni targ'ib qiladi. Shu bilan birga, real jamiyat hayoti ko'proq sabr-toqat, insoniy qadriyatlar va an'anaviy ijtimoiy me'yorlarga tayanadi. Bu farq insonlarning ongida ba'zida qarama-qarshiliklarni keltirib chiqaradi.

Virtual dunyoning ijobiy tomonlari: Axborotga tezkor kirish; Masofadan ishlash va o'qish imkoniyati; Global aloqalarni o'rnatish.

Salbiy tomonlari: Yuzaki ijtimoiy aloqalar; Real dunyodan ajralish va yolg'izlik; Ma'lumotning ishonchsizligi va dezinformatsiya xavfi.

Jamiyat hayotining ijobiy tomonlari: Haqiqiy insoniy munosabatlar; Shaxsiy tajriba va hissiy rivojlanish; Jamiyatdagi o'rganish va madaniy qadriyatlarni saqlash.

Salbiy tomonlari: Ba'zan bilim olish sekinligi; Aloqa va hamkorlikda geografik cheklovlar; An'anaviy odatlarning yangilanishi sekinligi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, virtual dunyo va jamiyat hayoti orasida sezilarli tafovutlar mavjud. Virtual olam tezkorlik, erkinlik va global aloqalar bilan ajralib turadi, ammo u yuzaki va ba'zan yolg'on ma'lumotlarga to'la bo'lishi mumkin. Jamiyat hayoti esa haqiqiy tajriba, hissiyot va insoniy qadriyatlarni rivojlantiradi, lekin tezkorlik va global aloqalar jihatidan cheklovlarga ega. Insonlar zamonaviy hayotda ushbu ikki olam o'rtasida muvozanatni topishi va har ikkala tajribadan foyda olishga intilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Castells, M. (2010). The Rise of the Network Society. Wiley-Blackwell.
2. Turkle, S. (2011). Alone Together: Why We Expect More from Technology and Less from Each Other. Basic Books.
3. Rheingold, H. (2000). The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier. MIT Press.
4. Rheingold, H. (2012). Net Smart: How to Thrive Online. MIT Press.
5. Boyd, D. (2014). It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens. Yale University Press.